

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
תשיעי

היכל
חמישי

מאמרים קצרים

קובץ ד

•

מ א ת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי
חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה'
מרבנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג"מ זי"ע
— אדמו"ר ה"צמח צדק" —
מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מגוכי"ק

על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וששל לבריאה
שנת המאתיים להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

פתח דבר

לקראת יום הבהיר ר"ח כסלו הבעל"ט, הננו מו"ל קונטרס „מאמרים קצרים” מאת כ"ק אדמו"ר הצמח צדק, קובץ די.

הקונטרס כולל שני מאמרים:

(א) ד"ה כי כולה משקה.

(ב) ד"ה אחר הדברים גו' שכרך הרבה מאד.

מאמרים אלו נדפסים כאן בפעם הראשונה מכרכי כתבי-יד הכוללים מאמרי כ"ק אדמו"ר הצ"צ.

בשולי העמודים הוספנו ציונים, ובסוף הקונטרס – פאקסימיליא.

הקונטרס נערך ע"י הרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב, והרה"ת ר' גבריאל שי' שפירא.

מערכת „אוצר החפידים”

כ"ף מרחשון, יום הולדת כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, תשע"ג
שנת המאתיים להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן,
ברוקלין, נ"י.

(1) קובץ א יצא לאור לקראת ש"פ תרומה שנת תש"ע. קובץ ב יצא לאור לקראת ש"ק פ' אחו"ק תשע"ב. קובץ ג יצא לאור לקראת ערב ר"ה תשע"ג.

MAAMORIM KETZORIM

Copyright © 2012 by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 774-4000 / Fax 774-2718

Order Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / Fax 778-4148

www.kehot.com • editor@kehot.com

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch

All rights reserved.

Manufactured in the United States of America

כי כולה משקה? כו' שמעתי³ מרבינו ז"ל שאמר בהיותו שמח על⁴ ברית מילה של בני רי"ל שי, יהרר שנוכה לשתות כשיהיה כולה משקה עכ"ל. וידוע שדבריו ודאי יש בהם כוונה עמוקה ע"כ צ"ל מהו ענין כולה משקה.

ונראה לפרש ע"פ מ"ש בזהר⁵ ויקרא שתו ושכרו דודי' לתתא, פי' בזו"נ שייך ענין שתו ושכרו. והענין כדכתי' ארץ לא שבעה מים, עמ"ש ע"פ והיה מספר בני, כי ארץ היא המל' שהיא בבחי' רצוא וצמאון, ומים הוא המשכת א"ס ב"ה הנמשך לה ע"י יסוד ז"א וכמ"ש ונהר⁶ יוצא וכו', וזהו בחי' שוב ע"י המצות מעשיות, ואעפ"כ לא שבעה, כי אחר השוב יש רצוא וחזור חלילה, כך כל זמן משך הנירורים שיורדת בבי"ע לברר ע"כ יש עוד רצוא כו'.

והנה יש ז"מ משקין וכולם בחי' תורה כנודע שהתורה⁷ נק' יין ושמן וחלב⁸ ודבש וגם⁹ נק' מים ונק' טל כמ"ש מטל¹⁰ השמים זו מקרא כו' ונק' דם,

[וראה לקמן בסוף הדרוש כאן, בפיסקא: הג"ה אחר זמן רב].

מאמר אדה"ז, שנוכה לשתות כשיהי' כולה משקה" הובא ג"כ בספר השיחות תש"ד ע' 129. ובשיחת ב' ניסן תשי"ב (תורת מנחם ח"ה ע' 89), ונזכר מזה גם בהמשך תער"ב ח"ג ע' א"רפ.

(4) על ברית מילה של בני רי"ל שי: ראה ס' בית רבי ח"ג פ"ח (קכא, א): אדמו"ר הר"ר יהודא ליב נ"ע נולד בערך שנת תקע"א ורבינו הגדול נ"ע הי' סנדק שלו כו'.

(5) בזהר ויקרא שתו ושכרו דודי' לתתא: שה"ש ה, א. זח"ג ד, א.

(6) ארץ לא שבעה מים: משלי ל, טז.
(7) עמ"ש [בכתי' ב: עפמ"ש] ע"פ והיה מספר בני: לקו"ת במדבר ה, ב ואילך, ז, ב ואילך.

(8) ונהר יוצא: בראשית ב, יו"ד. בכתי' ב' בא כאן הפיסקא דלקמן בסוף המאמר: הג"ה אחר זמן רב כו'.

(9) ז' משקין: מכשירין פ"ו מ"ד. שו"ע או"ח סקנ"ח ס"ד (יין דבש שמן חלב טל דם מים).

(10) שהתורה נק' יין ושמן: שהש"ר פ"א ב (ג) ועוד.

(11) וחלב ודבש: חגיגה יג, א. ועוד.
(12) וגם נק' מים: ב"ק יז, א. ועוד.

(13) מטל השמים זו מקרא: תולדות כז, כח. ב"ר פס"י, ג.

(1) כי כולה משקה: המאמר נדפס כאן ע"פ שני כתי' (מעתיקים): 188 (קיא, א), בכותרת: מה שאמר אדמו"ר הזקן נ"ע בג"מ [= נשמתו עדן בגנוי מרומים] על ברי"מ של רי"ל. ובכתי' ירושלים 2310 [בספרי' כאן מס' 2322]. וראה להלן בהערה הסמוכה.

(2) כי כולה משקה: בלך לך יג, יו"ד: וירא את כל ככר הירדן כי כולה משקה גו' כגן ה' כארץ מצרים בואכה צוער. פסוק זה נתבאר גם באופן אחר בלקו"ת חוקת סג, ד. אוה"ת ויחי תלא, א. סה"מ תרל"ב ח"א ע' נה ואילך.

(3) שמעתי מרבינו ז"ל: הענין הובא גם בהמשך וככה תרל"ז ר"פ מ"ו: „ובכ"ז יובן מה שראיתי נרשם בכ"י אדמו"ר זצלה"ה [הצ"צ], שאמר רבינו זצ"ל (אדה"ז) על ברית מילה שאצל הר"ג רי"ל ז"ל, בעת שתית משקה, יהי רצון שנוכה לשתות כשיהי' כולה משקה. ובתרל"ז שם ממשיך לבאר: דלכאורה מהו ענין שיהי' כולה משקה, אלא שהכוונה הוא על לע"ל כשמעין מבית הוי' יוצא שאזי והשקה גם את נחל השטים ג"כ וממילא יהי' כולה משקה, שהרי בבחי' הקדושה בודאי יאיר, אלא שגם בבחי' נחל השטים דעכשיו הוא בבחי' שטות שמנוער וריק מבחי' הקדושה, תהי' לע"ל ג"כ משופע בהשפעת אלקות (ע"ד שנתבאר לעיל באורך כו') וא"כ זהו דבר גדול מאד, ולכן אמר כנ"ל. ע"כ.

עמ"ש¹⁴ ע"פ בשעה שהקדימו כיש¹⁵ התורה נק' אדם א' דם, ועמ"ש בחי' אלו ד"ה¹⁶ חכלילי.

ואכלו¹⁷ רעים זהו בחי' לחם¹⁸ שנק' התורה, אך למה לעילא אכלו ולתתא שתו משקין הנ"ל שיש בהם תענוג יותר מבלחם נ"י¹⁹ כעין גילוי²⁰ עתיק בבינה משא"כ בחכמה, כנודע מענין²¹ ה' דאברהם, כי להיות השפלה למטה צ"ל מבחי' עליונה יותר, וכן כמו הנשים²² יפים מהאנשים, כי בבחי' מל' נמשך י"ג מדה"ר, לפי שהיא למטה צריך שמירה כי כשושנה בין כו', וכמ"ש²³ בענין חנוכה, או ע"ד²⁴ שדורות הראשונים לא פסיק פומי' מגירסא לפי שלא רצו כלל בהכנות שהוא תענוג הנפש מהעבודה כ"א לעבדו עבודת עבד בלתי ירגיש שום תענוג, ולכן באמת בחי' אכלו היא לעילא יותר מבחי' שתו כו', אך מ"מ בחי' התענוג עצמו ודאי הוא ממקום גבוה כו'.

והנה עכשיו מקבלת המל' בחי' שתו מלמעלה ממטר השמים מ"ד דז"א, וכן מטל השמים כו' ממה שנמשך הטל תחלה לז"א וממנו מקבלת כו', אבל לע"ל כתי' לרוקע²⁵ ארץ על המים, שבחי' ארץ תהי' למעלה ממים, כי אדרבא מים²⁶ חיים יצאו מירושלים אל הים הקדמוני, כי המל' היא בחי' כתר ממטלמ"ע, וזהו בחי' כי כולה משקה כו' שהארץ עצמה היא המשקה ומשפעת בחי' הנל', וכמ"ש ע"פ²⁷ למטר השמים תשתה מים, כלומ' שהיא תהי' משפעת ומשקה לבחי' מטר השמים כו' כי אשת²⁸ חיל עטרת בעלה נקבה²⁹ תסובב כו'.

נעוץ סופן כו' וגם לפי שצריכה שמירה כו'.
וראה בארוכה ביהל אור ע' תקלח. ובכ"מ.

23 וכמ"ש בענין חנוכה: ראה אוה"ת חנוכה כרך ה' תתקנז, ב ואילך ע"ד שבחנוכה היחוד פכ"פ הוא בהיכל או"א מפני יראת אחיות החיצונים משא"כ בשבת ויו"ט שיחוד זו"ג הוא במקומם כו'.

24 ע"ד שדורות הראשונים: ראה לקו"ת ואתחנן יב, ב ואילך: שהתנאים ואמוראים לא היו מאריכין כ"כ בתפלה ובפרט בפסוד"ז לפי שהיו גבוהים מאד במעלה כו' והיתה יתד תקועה בלבבם כו' בחי' תרין ריעין דלא מתפרשין כו'.

25 לרוקע ארץ על המים: תהלים קלה, ו.
26 מים חיים יצאו מירושלים: זכרי' יד, ח.

27 ע"פ למטר השמים תשתה מים: עקב יא, יא. וראה לקו"ת עקב יז, ד. אוה"ת עקב ע' תרכו ואילך.

28 אשת חיל עטרת בעלה: משלי יב, ד.
29 נקבה תסובב כו': ירמי' לא, כא.

14 עמ"ש ע"פ בשעה שהקדימו: לקו"ת במדבר יג, א.

15 כי התורה נק' אדם: ראה גם במ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ד ע' שכו.

16 ד"ה חכלילי: תו"א ויחי מז, א ואילך.

17 ואכלו רעים: שה"ש שם.

18 לחם שנק' התורה: ראה משלי ט, ה. ברכות נו, א. ועוד.

19 נ' = נראה. בכת"י ב כאן: נת'.

20 גילוי עתיק בבינה: ראה זח"ג קעת, א. תו"א ר"פ לך לך. ובכ"מ.

21 מענין ה' דאברהם: ראה תו"א שם.

22 תו"ח לך לך פא, ב ואילך. אוה"ת לך לך כרך ו' תתרעג, א ואילך. ועוד.

22 הנשים יפים מהאנשים: ראה לקו"ת שה"ש מ, א: וכמ"ש בס' הקבלה בפ"י מאמר אין אשה אלא ליופי (תענית לא, א) שהטעם לסיבת מציאת היופי בנשים יותר מבאנשים הוא מחמת הארת הכתר שמאיר במל' יותר כי

מאמרים קצרים

ה

וענין³⁰ שבחר³¹ לו לוט בחי' אלו, ואברהם³² הלך ונסוע הנגבה דרום, ובדרום³³ יובש יותר מבצפון ואעפ"כ דרום גבוה יותר, ר"ל מצד חותם³⁴ בולט מלמעלה נעשה שוקע למטה, אבל ברוחני' עיקר ההשפעות הכל מדרום, ואברהם בחר ברוחני' ולוט בגשמי', או צ"ע מענין³⁵ נותן מטר ע"פ ארץ ושולח מים ע"פ חוצות הנזכר בזוהר בחו"ל ע"י שליח, והרי בחו"ל בצפון יש מים יותר, לא כיון שמים דא"י הם דקדושה ע"כ ע"י צינור כו', ע"פ³⁶ ע"פ בשלח כו', ועיין³⁷ בזוהר פ' נח גבי דרוש ענין דור הפלגה דחיקו הוא כו' והיינו בחי' צינור למי שראוי כו'.

הג"ה אחר זמן רב, ענין כי כולה משקה י"ל כמ"ש ונהר³⁸ יוצא מעדן להשקות את הגן ועכשיו ונהר³⁹ יחרב ויבש אבל לע"ל יתגלה נהר זה אשר יובל⁴⁰ שמו ויהי' כמו או"א תרין ריעין יובל שמו וגם כמ"ש ומעיין⁴¹ יצא כו' והשקה כו' עכ"ה.

שהשפעת חיות ושפע עוה"ז לעכו"ם כו' למעלה מהרצון כי שם אין העונות מפסיקים ומעכבים את השפע כו' אלא אחר שנתהוה בחי' רצון ורצון אותיות צנור שהוא מעבר והתגלות שפע וחיות אלקי דרך צנור כו' שנמשכין מאור פניו ית' בדרך התפשטות האור בסדר המדרגות והשתלשלות שלא בדרך נפילה כו'.

37 ועיין בזוהר פ' נח: זח"א עה, ב: ויהי בנסעם מקדם כו' אתנטילו מארעא דישראל ונחתו לבבל, אמרו הא הכא אתר למדבק כו' ומהכא אתהני עלמא ויתון דהא לעילא דחיקא איהו לאתזנא עלמא מיני' כו'.

38 ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, יו"ד.
39 ונהר יחרב ויבש: ישעי' יט, ה. איוב יד, יא.

40 יובל שמו: בכורות נה, ב. ובכ"מ.

41 ומעיין יצא כו': ע"פ יואל ד, יח. וראה המשך וככה תרל"ז שם (צויין לעיל לתחילת המאמר).

30 וענין שבחר: פיסקא זו (עד: הג"ה אחר זמן רב) נמצא רק בכת"י ב.

31 שבחר לו לוט בחי' אלו: תחילת הכתובים שם: ויאמר אברהם אל לוט גו' הפרד נא מעלי גו' וישא לוט את עיניו וירא את כל ככר הירדן כי כולה משקה כו'.

32 ואברהם הלך ונסוע הנגבה: ע"פ לך לך יב, ט.

33 ובדרום יובש יותר כו' דרום גבוה יותר: ראה בכ"ז לקו"ת תזריע כ, א. תו"ח בראשית מב, ב ואילך.

34 חותם בולט מלמעלה: ראה לקו"ת שה"ש מה, א ואילך. ובכ"מ.

35 מענין נותן מטר: איוב ה' יו"ד. וראה תענית י, א: א"י משקה אותה הקב"ה בעצמו וכל העולם ע"י שליח שנאמר הנותן מטר ע"פ ארץ כו'. ונמצא מזה באריכות בחז"א סא, א. פד, כו' זח"ג לג, א. קנא, ב. רט, א. ובכ"מ.

36 ע' ע"פ בשלח: תו"א בשלח סא, ג: וזהו שארז"ל כו' אם לעוברי רצונו כך כו'.

אחרי הדברים האלה: ה' דבר ה' אל אברם במחזה לאמר אל תירא כו' שכרך הרבה מאד, פרש"י³ אחר שנעשה לו נס זה ה' דואג שמא קבלתי שכר על כל צדקות וכו', וכן ביעקב קטנתי⁴ מכל החסדי⁵, פרש"י נתמעטו זכותי וכו'.

וצ"ל דהרי ארוז"ל יפה: קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז, ופי' כי חיי העוה"ז שיכול להיות בעולם אם יחי' אדם כל ו' אלפי שני ויתענג על כולם ויהי' מולך בכפה ויפלו שונאיו תחת רגליו, מ"מ יפה קורת רוח שעה א' בעוה"ב מכולם, ואין זה פלאי כי שעה א' דעוה"ב כוללת כל חיות העוה"ז באופן היותר מעולה שבו וממילא שיפה וכו', וגם אמרו שיפה שעה א' בתומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, והפי' כי חיי העוה"ב שיש בעוה"ב ג"כ כמה מדריגו' לאין קץ ותכלית, ובבחי' ג"ע התחתון אמרו יפה קורת רוח וכו' והוא כלא לגבי התענוג שבג"ע העליון, וכן ג"ע העליון לגבוה ממנו עד רום המעלות כמ"ש וכל החיים יודוך סלה פי' בלי הפסק, ומכולם אמרו שיפה שעה א' בתומע"ט בעוה"ז, לפי שע"ז הוא המשכת והתגלות רצון העליון ב"ה הסוכ"ע ומקיף לכל העולמות מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין בהשוואה א' ממש, וא"כ איך עבור מעט תענוג העוה"ז יהי' ה"א שזהו מתן שכר עבור כל צדקותיו וכו', וביותר יפלא על מארוז"ל בב"מ דקי"ד גבי רבה בר אבוא מאן אכלי' לעלמא כרבה עד דשדינהו וכו'.

אמנם התירויז בזה מבואר לכל י"ח בטעם שיכולים להגיע למדרגה זו דהמשכת רצונו ית' הסוכ"ע ע"י מעשה המצות משום שהגשמיות שרשו למעלה

זה נחשב אפי' נגד שעה אחת של הקורת רוח שבעוה"ב לפי שהוא תענוג באופן אחר ומעלה עליונה לאין קץ על מהות התענוג היותר חשוב שבעוה"ז כו'. ועד"ז בלקו"ת ויקרא נב, ב.
 (6) ה"א = הוה אמינא.
 (7) בב"מ דקי"ד גבי רבה בר אבוא: א"ל (רבה בר אבוא לאליהו) דחיקא לי מילתא (פרנסתי בדוחק), דבריה ועייליה לגן עדן אמר ליה פשוט גלימך ספי (לקוט לתוך תליתך) שקול מהני טרפי (עליון), ספא שקל, כי הוה נפיק שמע דקאמר מאן קא אכיל לעלמיה כרבה בר אבוא (שהוא כבר אכל שכרו של עוה"ב), נפץ שדנהו, אפילו הכי אתייה לגלמיה סחט גלימא (נסחט ריח מתוך העליון לתוך תליתו וקלטתה תליתו את הריח) ריחא, זבניה לגלמי' בתריסר אלפי דינרי.

(1) אחר הדברים: נדפס כאן מגוכי"ק הצ"צ (כתי' ירושלים 2310. ובספרי' כאן הוא מספר 2322).
 (2) אחר הדברים האלה: לך לך טו, א.
 (3) פרש"י: בצד הגליון רשום בגוכי"ק „בר". ור"ל כי מקורו הוא בבר" עה"פ. וראה ג"כ תיב"ע ות"י עה"פ. ס' חסידים סקצ"ו.
 (4) קטנתי מכל החסדי: וישלח לב, יא.
 (5) יפה קורת רוח בעוה"ב: אבות פ"ד מ"ז: יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב: ויפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העוה"ז. וראה לקו"ת בשלח א, ג: לכן אין ערוך כלל וכלל כל תענוגי עוה"ז אלף שנה לגבי התענוג שעה א' בג"ע התחתון מה שהנשמות נהנין מזיו השכינה וכמארוז"ל יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז דהיינו אפי' חיה בעוה"ז אלף שנה בתענוג גדול וכל טוב אין

גבוה יותר מן הרוחניות להיות התהוותו* מהסובב דוקא כמ"ש במ"א, ע"כ גם מעט תענוג דעוה"ז הגשמי הרי השפעתו ממקום עליון מאד נעלה מרצונו ית', ע"כ נתיירא שלא יהי' מתן שכר כו', והגם שגוף התענוג דעוה"ז הוא כלא, אבל התהוה' גשמי' החומר של דבר המעונג שבו נתלבש התענוג נמשך ממקום גבוה מאד נעלה, וגם להיות' התלבשו' התענוג באותו דבר צריך לזה כח רב מרצונו העליון ב"ה, הגם שהתענוג עצמו הוא כאין ואפס, ע"ד שהתהוה' הגשמי' נמשך ממקום גבוה יותר הגם שמהו' הרוחני' נעלה יותר כו', וזהו שהבטיחו אל תירא שכרך הרבה מאד.

8) התהוותו מהסובב דוקא כמ"ש במ"א : מב ואילך. ובכ"מ.
ראה תר"א מג"א צ, א ואילך. סה"מ תקע"ב ע'

אחר הדברים האלה היה דבר ה' א' זכרם בעצמם ואשר לא יוכלו בו שרר הכחם אמר פני' אלה
 שבעה או פ"ה היא באה שם כלים שכי על פ' זקוקים וכו' אן ב' קוה קוה פ' טו פ' ה' ה' ה' ה' ה' ה'
 נפשו וכו' וכו' א' ב' ה' א' ה' פ' קוה ח' ב' ה' וכו' פ' ל' ח' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'
 כולם אך וזה אמר ל' א' א' ש' ונענו על כלם והי' טוה' קבנה וכו' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'
 קוה ח' ש' א' ב' ה' וכו' א' ה' ה' כ' ש' א' ב' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'
 ה'
 ה'
 ה'
 ה'
 ה'
 ה'
 ה'
 ה'
 ה'

צילום גוכי"ק אדמו"ר הצ"צ מד"ה אחר הדברים האלה
 - נדפס לעיל עמ' ו -

לזכות

דבורה בת עטא

לרפואה שלימה וקרובה

ושלא יישאר שום רושם כלל